

Ortaokulda Öğrenim Gören Afganistan Uyruklu Öğrencilere Göre Vatanseverlik: Türkiye Örneği

*Patriotism According To Secondary School Students Of Afghan Origin: A
Sample Of Turkey*

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Zeki GÖKSU

Atıf/©: GÖKSU, M. Z. (2020). Ortaokulda Öğrenim Gören Afganistan Uyruklu Öğrencilere Göre Vatanseverlik: Türkiye Örneği, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 13, Sayı 2, ss. 52-75.

Citation/©: GOKSU, M. Z. (2020). Patriotism According To Secondary School Students of Afghan Origin: A Sample of Turkey, Erzincan University Journal of Social Sciences Institute, Year 13, Issue 2, pp. 52-75.

DOI:

10.46790/erzisosbil.724439

Orcid:

http://0000-0003-0875-2226

Mehmet Zeki GÖKSU

Erzincan Binali Yıldırım
Üniversitesi İlahiyat
Fakültesi Din Eğitimi
Anabilim Dalı

zeki.goksu@erzincan.edu.tr

Makale Türü-Article Type

Research/Araştırma

Geliş Tarihi-Received

2020-04-21

Kabul Tarihi-Accepted

2020-11-19

Sayfa-Pages

52-75

**Yazar(lar), herhangi bir
çıkarcı çatışması beyan
etmemiştir.**

Öz:

Erzincan`da yaşayan ve ortaokul düzeyindeki Afgan Mülteci öğrencilerin Vatanseverlik anlayışlarının belirlenmesi ve yaşadıkları ülke olan Türkiye`ye karşı vatan algılarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıdır. Evren, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Erzincan il merkezinde bulunan Cahit Ziya Ulukök ve Cumhuriyet Ortaokulunda öğrenim gören Afgan mülteci öğrenciler, çalışma grubu ise amaçlı örneklem stratejisiyle seçilen on altı öğrencidir. Veri toplama tekniği odak grup görüşmesi, veri toplama aracı ise yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Verilerin değerlendirilmesi, betimsel analiz yöntemiyle yapılmıştır. Öğrencilerin açıklama ve çizimleri; Güzel Türkiye, Yardımsever Türkiye ve Özgür/Güçlü Türkiye şeklinde üç alt temada, vatanseverlik tarifleri ise Vatan uğruna şehit olmak, Vatan için birlik olmak ve dua etmek şeklinde üç alt temada toplanmıştır. Afganlı mülteci öğrencilerin öz vatanlarına olan sevgilerinin devam ettiği, zorunlu olarak Türkiye`ye göç ettikleri, hayatlarından memnun oldukları, Türk halkına karşı minnet duygusu içinde oldukları, Türkiye`yi bir kısmının anavatan, bir kısmının ise 2. vatan olarak benimsemeye başladıkları ulaşılan önemli bulgularındandır. **Anahtar Kelimeler:** Değer, Vatanseverlik, Ortaokul, Mülteci.

Abstract:

This study aims to investigate the patriotic understanding of Afghan refugee children residing in Erzincan city that are given the opportunity to access secondary education and to discover their perception of patriotism towards their homeland and their host country. It is designed as a case study consists of Afghan refugee students studying at C.Z. Ulukök and Cumhuriyet Schools during the 2018-2019 academic year. The drawings and explanations of the students are categorized under three sub-themes: Beautiful Turkey, Helpful Turkey and Free and Strong Turkey. Their definitions of patriotism were; to be a martyr for the homeland, to be united for the homeland, to pray for homeland. The study findings revealed that Afghan students continued their love for their homeland. They were forced to leave their country, they are satisfied with their lives in Turkey, they are in a sense of appreciation towards Turkish people, some considered Turkey as their own homeland as their second home.

Keywords: Value, Patriotism, Secondary School, Refugee.

1. GİRİŞ

Günümüzde, savaşlar, açlık, çevresel felaketler vb. sebeplerle yer değiştirmek zorunda kalan bir birey için vatanseverlik kavramının ne anlam ifade ettiği daha da önemli hale gelmiştir. Doğduğun yer midir vatan, yoksa karnının duyduğu yer mi? Bu soruya verilecek cevap hem göçmenler açısından hem de onlara ev sahipliği yapan ülkeler açısından oldukça önemlidir. Göç olgusu, sadece bir kısım insanın bir yerden bir yere taşınmasından daha fazla anlamı olan ve beraberinde birçok problemi barındıran sosyal bir hareketliliklerdir. Göç etmek zorunda kalan insanlar, sadece bedenleri veya yanında götürebildiği birkaç eşya ile yer değiştirmemekte, beraberlerinde götürdükleri bazı yaşam alışkanlıkları ve inanç, kültür, değer vb. sebeplerle gittikleri yerlerde sosyal uyum sorunları yaşamakta, yerel halkla çatışma yaşamakta ve göç ettikleri yerlerde sosyal değişimlere neden olmaktadır. Bu bakımdan göçe maruz kalan birçok ülkede göçmenler, göçün sebepleri, yol açtığı sorunlar ve insanların zorunlu yer değiştirmelerini önlemek adına yapılabilecek çalışmalar ile ilgili araştırmalar yapılmaktadır.

Göçmenler, sadece göç edilen ülkelerde ekonomik problemler yaşa(t)makla kalmayıp, aynı zamanda göç ettikleri bölgelerde yaşayan insanların kültürlerini ve değerlerini benimsemekte, uyum sağlamakta, o bölgenin bir insanı olmayı içselleştirmekte de sorun yaşayabilmektedirler. Bu bakımdan yaşadıkları bölgenin değerlerini benimsemeleri, vatandaşlık/aidiyet duygusunu içselleştirebilmeleri kültürel uyum açısından son derece önemlidir.

Son yıllarda Afganistan`da ve Suriye`de yaşanan iç savaş, yönetsel sorunlar sebebiyle ortaya çıkan istikrarsızlık, insanların ülkelerini terk etmelerine neden olmuş, onları göç etmek zorunda bırakmıştır. Afganlı mültecilerin bu bağlamda göç etmek ettikleri ülkelerin biri de Türkiye`dir. Yaşanılan göç, sonrasında -her ne kadar her iki ülke haklı arasında kültürel ve dini yakınlık olsa da- bazı sorunları beraberinde getirmiştir. Bu bakımdan bu konu araştırmacılar için çekici hale gelmiş ve bu konu da çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

Mağdurların bazı ulusal değerlerini kaybetmelerine neden olan göç durumu, bazen de vatanseverlik gibi ulusal değerlerin duygusunu ve bilincini son derece güçlü kılmaktadır (Göksu ve Kayalar, 2018; Göksu, 2020). Bu çalışma ile Erzincan`da ikamet eden ortaokul düzeyindeki Afganlı göçmen öğrencilerin Vatanseverlik anlayışlarının ve halihazırda yaşadıkları ülke Türkiye hakkındaki vatan algılarının tespit edilmesine çalışılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Değerler, davranışları yönlendiren temel ilkelere (Crick, 2012) ve istenmeyen davranışa karşı kişisel ve sosyal olarak tercih edilen davranışa son halini veren ya da özel bir ruh hali oluşturan güçlü bir inanç sistemidir (Rokeach, 1973: 5). İnsan, değerlerini ilişki kurduğu varlıklarla oluşturur ve sürdürdüğü hayat çerçevesinde kazandığı bilgiler ışığında değer kavramına anlam yükler (Bolay, 2013: 60). Davranışlar ise, değerlerle şekillenir. Kişi, sahip olduğu değerlere göre davranış geliştirir (Kaymakcan, 2012: 13). Dolayısıyla değeri, değerli kılan insan ve toplum hayatındaki davranış biçimleridir.

Kavram olarak değerın günlük dilde kullanımı; “kıymetli, pahalı, sıradan olmayan şeyler” (Türk Dil Kurumu, 2019), “hikmetli, faydalı, anlamlı, gerekli tavır ve tutumlar” şeklinde tanımlanmaktadır (Balci, 2014: 133).

Değerler çağa ve topluma göre özerk bir hal alır ve bunların yorumlaması, anlaşılması da farklılaşır. Aynı şekilde değerler ve toplumun değerleri anlama tarzı da zamanla değişmektedir. Geleneksel dönemde sosyal değerler, ilahi/aşkın olmasına ve yaşanan tecrübelerle göre belirlenirken, modern dönemde akla uygun olması belirler. Postmodern döneme gelindiğinde, belirleyici unsur arzulardır. Bu yüzdendir ki, geleneksel ve modern dönemde -kaynakları farklı olsa da- bir kesindir. Postmodern dönemde ise muğlaklık ile kesinlik yer değiştirmiştir (Yazıcı, 2013).

Günümüz insanının kendi öz değerlerine yabancılaşması ve kendisini bu öz değerlerin etki alanından çıkararak yerine başka değerler inşa etmesi son dönemlerin en önemli problemidir. Çünkü bireyin öz değerlere aykırı duygu, düşünce ve davranışlarda bulunması, kendisini suçlu hissetmesine, kendisine ve başkalarına güvensizlik duymasına neden olmaktadır (Kandemir, 2019: 1). Bu bakımdan birey ve toplum hayatının temelini oluşturan öz değerlerin doğru ve anlamlı bir şekilde inşa edilmesi, öz değerlerden sayılabilecek olan vatan sevgisinin de bu doğrultuda öğretilmesi önem kazanmaktadır.

Literatüre bakıldığında vatanseverliğin çok çeşitli tanımlarına rastlamak mümkündür. Örneğin Conover ve Feldman'a göre vatanseverlik; "His dünyasında milletine derin ve duygusal bir bağlılık", Kosterman ve Feshbach'e göre ise "Milletine karşı hissettiği bir gurur ve sevgi derecesidir." (Huddy ve Khatib, 2010). O halde bu tariflerden vatan sevgisinin, toplumlara, kültürleri-kültür çevrelerini bütünleştirecek potansiyele sahip bir sevgi türü olduğu anlaşılabilir. (Ergen, 2006: 150).

Vatandaşlık, vatanseverlikle birlikte ele alınması gereken kavramlardan biridir. Çünkü bu kavram birey-devlet arasındaki ilişkiyi tanımlamak için kullanılır. Vatandaşlıkta hukuki bağlar kadar siyasi bağlar da önemlidir. En genel anlamda bireyin hak ve sorumlulukları ile devletin zorunlu bir kurum olduğuna işaret eder Özellikle toplumsal vatandaşlık anlayışını benimseyen toplumlar, çocuklarına sahip oldukları diğer değerlerle beraber devlet ve toplumu önceleyen vatanseverlik anlayışını da kazandırma eğilimindedirler. (Nazıroğlu, 2013: 32; 48). Çoğulcu toplumlarda düşmana karşı vatani savunmak, ancak sevgi ve sadakatle mümkündür. Bu eğitimin genç yaşlarda verilmesi daha uygundur. (Güngör, 1997: 160)

Vatanseverlik denilince akla gelen diğer bir kavram ise "Ulusçuluk"tur. Toplumsal inşa sürecinde insanları bir arada tutacak ve aidiyet hissi oluşturacak modern devlet ideolojisinin adı ulusçuluktur. Ulusçuluk, henüz var olmayan bir ulusun belirli aşamalar sonucunda var edilmesidir (Zabunoğlu, 2018). Etnik ve vatandaşlığa dayalı ulusçuluk olmak üzere iki tür ulusçuluktan söz edilebilir. Etnik ulusçuluk; ulusu, objektif unsurlarından mürekkep kabul eder. Onun dışındakileri dışlar ve ötekileştirir. Vatandaşlığa dayalı ulusçuluk ise siyasal sınırlar dışında kalan herkesi, devlet tarafından ortaya konulan "üst değerler" etrafında toplayan "herkese açık sübjektif bir ulusçuluk anlayışdır" (Nazıroğlu, 2013: 37). Bu bağlamda "Türkiye'deki mevcut ulusçuluk fikri nedir?" diye bir soru sorulacak olursa; "Ne mutlu Türküm Diyene" söylemi üzerinden pratikte zaman zaman etnik vatandaşlığı çağrıştıran görüşlere (Uluçevik, 2013) rastlansa bile, devlet düzenini oluşturan kurallar¹ dikkate alındığında vatandaşlığa dayalı ulusçuluk tanımına daha yakın olduğu söylenebilir.

Yurttaşlık, ülkesinin legal ve politik sistemiyle birbirini bulan bilgi, tutum, inanç ve davranışların elde edilmesidir. Geleneksel olarak vatanseverlik eğitimi sadece sınıflarda ve derslerdeki tarihsel ve sosyal dersleri kapsar. Kapsamlı bir değerler eğitimi içindeki vatanseverlik eğitimi ise okulda geçen zamanın daha fazlasını kapsar (Kirschenbaum, 1995:

24). Yani Vatanseverlik eğitimi sadece okul içinde ders olarak verilecek bir değer değil, okul dışı zamanları da kapsayan sürekli bir eğitimin parçası olmalıdır.

Göç sosyolojik bir gerçeklik olarak insanların sosyal, ekonomik, siyasi nedenlere bağlı olarak ya da tabiat şartlarının yaşam kalitesini etkilemesi gibi nedenlerle yurt tutmak için coğrafi olarak yer değiştirmesi şeklinde tanımlanabilir (Akıncı vd., 2015; tdk.gov.tr, 2020). İnsanlar bazen iş aramak, çalışmak ve daha rahat bir hayata kavuşmak için isteyerek doğup büyüdükleri topraklardan ayrılırken; bazen de sürgün, savaş, baskı ya da doğal afet gibi mücbir sebeplerle hayat mücadelesini sürdürmek için yaşadıkları yerlerden göç etmektedir.

Göç ister gönüllü ister zorunlu olsun, göç alan ve göç veren toplumlar için sadece fizikî ve coğrafi bir yer değiştirme değil, hayatın tamamını kuşatan, insan-mekân ilişkilerinin yeniden inşasını sağlayan bir olgu olarak değerlendirilmelidir (Adıgüzel 2016:483). Özellikle yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra az gelişmiş veya gelişmekte olan devletlerde sosyal, ekonomik ve çevresel anlamda ortaya çıkan eğitim, açlık ve doğal afetler gibi birçok alanda önemli toplumsal sorunlara neden olmuştur (Bates, 2002; Black, 2014: 1-4; Börü ve Boyacı, 2016). Öte yandan bu durum, göçe maruz kalan ülkelerde birtakım düzensizliklere neden olurken (Topçuoğlu, 2012) birçok sektörde, özellikle eğitimde, aşılması zor krizler ortaya çıkarmıştır.

Günümüzde fakirlik, zorlu yaşam şartları, iç savaş, kalitesiz eğitim olanakları vb. gibi olumsuzluklar gelişmekte ülkelerin vatandaşlarını mülteci olmaya zorlamaktadır. Jenner (2015:3-6) tarafından Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Norveç Mülteci Konseyi için düzenlenen "Zincirin Kırılması Afgan Mültecileri için Gelecek ve Eğitim" adlı rapora da yansımıştır. Taliban rejiminin 2001 yılında devrilmesinden sonra özellikle eğitim alanında ciddi artış görüldüğü, fakat hala 3.500.000 çocuğun okula gidemediği, bunun önünde hala - özellikle kız çocukları için- kültürel baskı unsurları, fakirlik kalitesiz eğitim olanakları gibi engellerin bulunduğu ifade edilmektedir. Raporda ayrıca Afgan mültecilerin çoğunlukla mülteci olarak buldukları İran ve Pakistan`da çocukların yerel okullara kabul edilseler bile ciddi zorluklarla karşılaştıkları ifade edilerek, Afgan öğrencilerin özellikle kız çocuklarının eğitim konusunda talep ve istekleri ne de yer verilmiştir. Örneğin, Pakistan`da ikamet eden Afgan mülteci genç bir kız öğrencinin eğitim konusunda söylediği "Eğitim bir ışıktır. Onsuza biz sonsuza kadar karanlıkta kalır ve kör oluruz." sözü raporda flaş cümle yapılarak bu duruma dikkat çekilmektedir.

Afganistan'da meydana gelen terör eylemleri ve ekonomik gerileme nedeniyle, binlerce Afgan göçmen grubu son yıllarda İran üzerinden Türkiye'ye girmektedir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün düzensiz göç istatistiklerini yayınladıkları tablolara bakıldığında, özellikle 2017 yılından sonra (2017 yılı 45.259 kişi, 2018 yılı 100.841 kişi, 14.08.2019`a kadar 88.394 kişi) Afganlı mültecilerin düzensiz bir şekilde Türkiye'ye göç etmelerinde ciddi anlamda bir artış olduğu görülmektedir.² BBC Türkiye'nin 6 Nisan 2018 tarihli haberine göre; son 3 ayda 25 binden fazla mülteci İran üzerinden Türkiye'ye kaçak giriş yapmıştır.³ Göç eden Afganistanlı mültecilerin yaklaşık 2 bini de Erzincan'da ağırlandı⁴, okul çağındaki çocukları ise halk eğitim merkezleri iş birliği ile Türkçe dil kursları da dahil olmak üzere oryantasyon programlarının ardından yaşları ve akademik seviyelerine göre devlet okullarına kaydedilmektedir. Afgan öğrencilerin tamamı, yaşadıkları bölgelerdeki okullara kabul edilmekte, aynı sınıf ortamında yerli öğrencilerle eğitim almaktadırlar.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Bu bölümde ilgili literatür araştırmasına yer verilmiştir.

3.1 Çevresel Mülteciler ve Sebep Olduğu Sorunlar

Yaşanan çevresel sorunlar sebebiyle göç eden mülteciler ile diğer nedenlerden göç etmek zorunda kalanlar arasında farka değinen araştırmada gelecekte göçü önlemeye yönelik tedbirler ve önlemler üzerinde durulmaktadır. (Bates, 2002)

3.2. Ulusal Kimlik ve Vatanseverlik

Amerika örneği üzerinden vatanseverlik biçimleri, ulusal kimlik ve bu konu hakkındaki politikaları tartışan araştırmada farklı vatanseverlik tanımları ve şekillerine de yer verilmiştir (Huddy ve Khatib, 2010).

3.3. Zincirin Kırılması Afgan Mültecileri için Gelecek ve Eğitim Raporu

Charlotte Jenner tarafından 2015 yılında Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Norveç Mülteci Konseyi için düzenlenmiştir. Raporda Afganistan`da 2001 yılında Taliban rejiminin devrildikten sonra ülkede normalleşme adına ciddi mesafe alındığı, ama hala okullaşma fakirlik, kalitesiz eğitim olanakları gibi engellerin bulunduğu, Afgan mültecilerin çoğunlukla mülteci olarak buldukları İran ve Pakistan`da bile ciddi zorluklarla karşılaştıkları ifade edilerek, Afgan öğrencilerin özellikle kız çocuklarının eğitim konusunda talep ve isteklerine ve bazı çözüm önerilerine yer verilmiştir (Jenner, 2015:3-6)

3.4. Bir Toplumsal Değişim Katalizörü Olarak Göç Olgusu

Araştırmada Suriye`den Türkiye`ye yaşanan göç örneği üzerinden göç olgusunun toplumda yarattığı değişiklikler üzerinde durulmuş, Türkiye örneği üzerinden toplumsal değişimin en önemli katalizörü olarak dış göçlerin göçmenler ve göç alan toplumlar üzerindeki etkileri tartışılacaktır. (Adıgüzel 2016).

3.5. Göçmen Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Ortamlarında Karşılaştıkları Sorunlar

Araştırma ile Eskişehir öğrenim gören göçmen öğrencilere ve bu öğrencilerin derslerine giren öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda göçmenlerin eğitim-öğretim ortamlarında karşılaştıkları sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır (Börü ve Boyacı, 2016).

3.6. Afgan Mültecilerin Türk Kültürüne Uyum Süreçlerine İlişkin Görüşleri

Türkiye`ye göç etmiş Afganistan uyruklu mültecilerin Türkiye`de ki yaşam süreçlerinde kültürel uyumluluğu ve yaşadıkları sorunları inceleyen bir araştırmadır (Şahin, Bakal ve Balçın; 2018).

3.7. Türk Öğrencilerin Mülteci Öğrenciler Hakkındaki Düşünceleri

Araştırma, Ortaokul öğrencilerinin mülteci öğrencilere yönelik düşüncelerinin ve tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır (Palaz, Çepni ve Kılcan;2019).

4. YÖNTEM

Bu bölüm, araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama tekniği ve araçları, verilen toplanması ve analizi hakkındaki bazı temel bilgilerden oluşmaktadır.

4.1. Araştırmanın Deseni

Ortaöğretim okullarında öğrenim gören Afganlı öğrencilerin Vatanseverlik anlayışlarının belirlenmesini ve Türkiye'ye karşı olan vatan algılarının tespit edilmesini amaçlayan bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden odak grup görüşmesi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, şemsiye kavram niteliğinde kültür analizi, durumsal araştırma, eylem araştırması, betimsel analiz ve içerik analizi gibi bir dizi farklı yaklaşımı içine alır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 45). Bu araştırmada durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, güncel bir durumu/olguyu, kendi yaşam sahası içinde çalışan görgül bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 313). Durum çalışmaları belirli bir program, olgu veya olaya odaklanır. Elde edilen sonuçlar zengin bir şekilde betimlenir (Merriam, 2013: 43,44). Katılımcı gözlem ve görüşmeleri, doküman toplama yoluyla elde edilip analiz edilen verilerin derinlemesine ve boylamsal incelenmesini içerir (Glesne, 2013:30). Ayrıca iyi bir durum çalışmacısı durumu net bir şekilde belirler ve betimler, temaları belirler ve analiz sonuçlarına göre çıkarımlar elde eder (Creswell, 2013:264). Araştırma deseni yukarıda belirtilen hususlar ışığında seçilmiş ve aşama aşama uygulanmasına dikkat edilmiştir.

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı Erzincan il merkezinde bulunan Cahit Ziya Ulukök Ortaokulu ve Cumhuriyet Ortaokulunda okuyan Afganlı göçmen öğrencileridir. Çalışma grubu ise amaçlı örneklem stratejisiyle bu öğrenciler arasından seçilen on altı öğrenci oluşturmaktadır. Amaçlı örneklem stratejisi, araştırmacının katılımcıları ve çalışma mekânlarını seçmesidir. Çünkü katılımcılar çalışma probleminin çalışmanın merkezi olan fenomenin anlaşılması için kendi iradeleriyle bilgi verebileceklerdir (Creswell, 2013:156). Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünü belirleyecek bir kural yoktur. Çünkü nitel araştırmalarda geçerlilik ve anlamlılık, örneklem büyüklüğüne göre değil, elde edilen verilerin bilgi yüküne ve araştırmacının bunları elde etme yeteneği ve yorumlama becerisi ile ilintilidir (Patton, 2014: 244-245). Araştırmada, yeterli ve sağlıklı veri elde etmek için amaçlı örneklem stratejisi benimsenmiştir. Her iki grup, Türkçeyi iyi konuşabilen ve söylenenleri anlayabilen sekizer öğrenciden oluşturulmuştur. Çalışma grubu, toplam on altı öğrenciden oluşmaktadır. Amaçlı örneklem stratejisinin seçilme sebebi, evreni temsil edecek şekilde katılımcı öğrenciler belirlenirken özel bilgi ve deneyimlerin kullanılması esasına riayet etme düşüncesidir (Berg ve Lune, 2015: 71).

Tablo 1. Çalışma Grubuna Dair Bazı Temel Bilgiler

No	Rumuz	Cinsiyet	Sınıf	Okulu
1	Ö1	Erkek	7	Cahit Ziya Ulukök Ortaokulu
2	Ö2	Erkek	7	Cahit Ziya Ulukök Ortaokulu
3	Ö3	Erkek	7	Cahit Ziya Ulukök Ortaokulu
4	Ö4	Erkek	7	Cahit Ziya Ulukök Ortaokulu
5	Ö5	Kız	7	Cahit Ziya Ulukök Ortaokulu
6	Ö6	Kız	7	Cahit Ziya Ulukök Ortaokulu
7	Ö7	Kız	7	Cahit Ziya Ulukök Ortaokulu
8	Ö8	Kız	7	Cahit Ziya Ulukök Ortaokulu
9	Ö9	Erkek	7	Cumhuriyet Ortaokulu
10	Ö10	Erkek	8	Cumhuriyet Ortaokulu
11	Ö11	Erkek	7	Cumhuriyet Ortaokulu
12	Ö12	Erkek	7	Cumhuriyet Ortaokulu
13	Ö13	Kız	7	Cumhuriyet Ortaokulu
14	Ö14	Kız	7	Cumhuriyet Ortaokulu
15	Ö15	Kız	7	Cumhuriyet Ortaokulu
16	Ö16	Kız	8	Cumhuriyet Ortaokulu

4.3. Veri Toplama Tekniği ve Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama tekniği odak grup görüşmesidir. Amaç; katılımcı öğrencilerin diğer öğrencilerle birlikte ve hızlı bir şekilde kendi kişisel yorumlarını söylemeleri ve ayrıca diğer katılımcı öğrencilerle etkileşimli bir şekilde fikirlerini söylemelerine fırsat vererek nitelikli veri elde etmektir (Berg ve Lune, 2015: 189-190; Patton, 2014: 386; Glesne, 2012: 177).

Araştırmanın veri toplama aracı ise araştırmacılarca hazırlanan yarı yapılandırılmış açık uçlu altı sorudan oluşan görüşme formudur. Ayrıca katılımcı öğrencilerin görüşlerini değişik biçimde ifade edebilmelerini sağlayacak vatanseverlikle ilgili çizimlerini görüşme sırasında kendilerine verilen kâğıtlara çizmeleri stenmiş; bu çizimler görüşme sonrasında ek bilgi kaynağı olmak üzere toplanmıştır (Berg ve Lune, 2015: 205-206).

4.4. Verilerin Toplanması

Odak grup görüşmeleri kamera kaydı yapılarak saklanmıştır. Uygulama ncesi araştırmanın amacı, genel olarak odak gurup görüşmesi kuralları katılımcılara ifade edilmiştir. Gönüllük esasına göre katılımın olduğu, elde edilen verilerin rumuz isimlerle değerlendirileceği, görüntülerin hiçbir yerde yayınlanmayıp üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı, verilen cevapların doğru/yanlış olarak değerlendirilmeyeceği, sadece sorulan sorulara içtenlikle cevap verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. 1.5. Verilerin Analizi

Kamera kayıtlarının deşifre edilmesiyle elde edilen veriler, nitel yöntem araştırma programı NVİVO 11 PLUS kullanılarak betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu yönteme göre temalar belirlenmiş ve yorumlanmıştır (Yıldırım ve şimşek, 2013: 256). Raporun niteliğini artıracak betimsel bulgu, analiz yorumlar, kısa/öz şekilde ortaya konulmaya çalışılmıştır (Patton, 2014: 511).

4.5. Geçerlik ve Güvenirlik

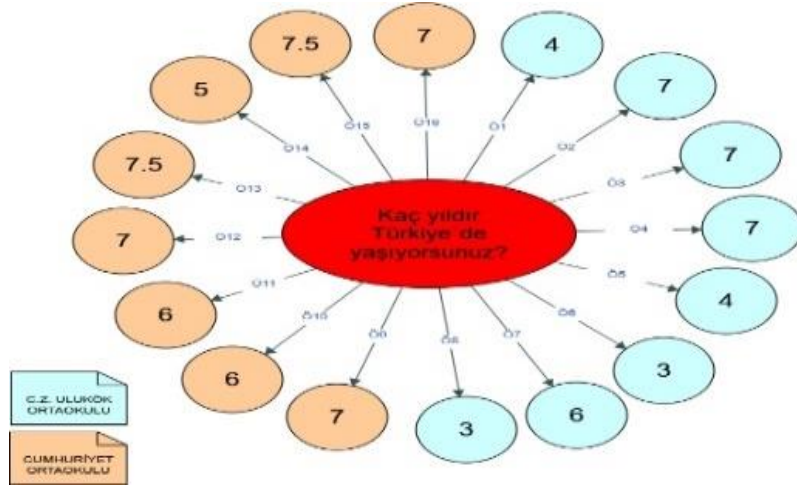
Araştırmanın geçerliliği hususunda gerekli önlemler alınmıştır. Bu sebeple veri toplama aracı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken toplamda yedi alan uzmanına gönderilmiş, gelen dönütlere göre gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken soruların açık uçlu, yönlendirme içermeyen ve katılımcının anlayacağı sadelikte olmasına dikkat edilmiş, görüşme formları araştırma yapılacak okullardan seçilen aynı düzeydeki beş ğrenci ile test edilmiş, elde edilen sonuçlar alan uzmanları ile tartışılmış ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra form nihai şeklini almıştır.

4.6. Bulgular

Bu bölümde araştırma bulgularına ve ilgili yorumlara yer verilmiştir.

4.6.1. Öğrencilerin Türkiye`deki İkamet Süreleri

Şekil 1. Afgan Uyruklu Öğrencilerin Türkiye`de İkamet Süreleri

Şekil 1`de görüldüğü üzere Afgan uyruklu öğrencilere “Kaç yıldır Türkiye`de yaşıyorsunuz?” diye sorulduğunda; 2 öğrenci 3 yıl (Ö6, Ö8), 2 öğrenci 4 yıl (Ö1, Ö5), 1 öğrenci 5 yıl (Ö14), 3 öğrenci 6 yıl (Ö7, Ö10, Ö11), 6 öğrenci 7 yıl (Ö2, Ö3, Ö4, Ö9, Ö12, Ö16), son olarak 2 öğrenci ise 7,5 yıl (Ö13, Ö15) süreyle Türkiye`de yaşadıklarını beyan etmişlerdir. Görüldüğü üzere öğrencilerin büyük çoğunluğu 6 yıl ve üzerinde Türkiye`de ikamet etmektedir.

Öğrencilere Türkiye`ye göç etme nedenleri sorulduğunda öğrencilerin çoğunluğu (Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16) savaş sebebiyle göç ettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca ikinci cevaplarında 5 öğrenci (Ö5, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16) eğitim için ve 2 öğrenci`de (Ö12, Ö13) kız kardeşlerinin eğitimi için geldiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca 2 öğrenci cevap vermemiş (Ö1, Ö2) 3 öğrenci bilmediğini beyan etmiş (Ö4, Ö6, Ö8), 1 öğrenci ise “Ben bilmiyorum, Afganistan`ı görmedim. İran`da doğmuşum” diyerek (Ö8) bilmeme nedenini açıklamıştır.

4.6.2. Öğrencilerin Türkiye`de Mutluluk Nedenleri

Öğrencilere Türkiye`de yaşamaktan mutlu olup olmadıkları ve mutluluk nedenleri sorulduğunda öğrencilerin tamamı mutlu olduklarını beyan etmişlerdir. Mutlu olma nedenleri sorulduğunda; güzel bir ülke olması (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö11, Ö14), iyi insanların olması/ayrım yapılmaması (Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12), eğitim almaları (Ö5, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16) emniyetli bir ülke olması (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16), güçlü bir devlet olması (Ö9, Ö13, Ö12), şeklinde ifade etmişlerdir. Öğrenci cevaplarından örnekler incelendiğinde Ö12; “Evet, aynı fikirdeyim, devlet iyi, eğitim iyi, ben burada yabancı olduğumu düşünmüyorum, Türk öğrencilerle bizim aramızda ayrım yapılmıyor, onlar gibi veriliyor, sorularımız cevaplanıyor, yaşama hakkı da aynı şekilde bu sebeple mutluyum.” diyerek oluşan tüm temaları kapsayıcı şekilde cevap verdiği görülmüştür. Öğrenciler Türkiye`de güçlü bir

devletin olması, emniyetli, rahat bir yaşam kendilerine sunulması, ayırım yapılmadan iyi eğitim almaları sebebiyle Türkiye`de yaşamaktan mutlu oldukları anlaşılmaktadır.

4.6.3. Öğrencilerin Afganistan`a Geri Dönme Konusundaki Görüşleri

Afganistan`a geri dönme hususunda öğrencilerin çoğunun (Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15) ülkelerini sevdiklerini, savaşın bitmesi, huzurlu bir ülke olması, güvenliğin sağlanması, Türkiye gibi bir ülke olması, eğitimin gelişmesi kaydıyla ülkelere geri dönmek istediklerini belirtmişlerdir. Bu meyanda cevap verenlerden örneğin Ö12. “Böyle bir hikâye var. “Kuşu altın kafese koymuşlar, ille memleketim demiş.” Aynı şekilde insan doğduğu yere, akrabası olduğu yere gitmek ister, Afganistan düzelse gideriz, ama bu Türkiye`yi silmek değil, o zaman Türkiye için elimizden geleni yaparız, Türkiye dost-kardeş bir ülke, bu konuda çok gelişmiş bir ülke, herkesin bunu böyle bilmesi lazım.” dediği görülmüştür. Araştırmacı; “buradan geri ülkemize dönsek de Türkiye`yi unutmam. Bağlarımı koparmam mı? demek istiyorsun.” deyince “evet” dedi ve diğer öğrenciler de böyle düşüncülerini sözleriyle ve baş işaretleriyle onayladılar.

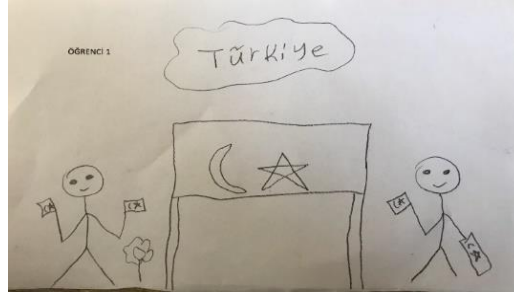
Afgan uyruklu öğrencilerin bir kısmı ise (Ö1, Ö3, Ö4, Ö8) dönmeyi düşünmediklerini ifade etmişlerdir. Örneğin Ö3; “Hayır, ben oradaki (Afganistan) herkesi unuttum, burada arkadaşlarım var, dönmek istemiyorum.” Afganistan’daki çevresiyle duygusal bağının kalmadığını o yüzden dönmek istemediğini beyan etmiş, Ö4; “Burası (Türkiye) güzel geri dönmek istemiyorum. Zaten Türkçeyi de öğrendik.” diyerek Türkiye’yi beğendiği ve Türkçe öğrendiği için gitmek istemediğini söylemiştir. Öğrencilerin bir kısmının Afganistan’la olan bağlarının zayıflaması ilgi çekici bir durumdur. Bir öğrenci ise (Ö16) bu soruya cevap vermemeyi tercih etmiştir.

4.6.4. Öğrencilerin Çizimlerinde Vatanseverlik Değeri

Araştırmada Türkiye Cumhuriyeti denilince öğrencilerin zihinlerinde oluşan ilk imajı tespit etmek amacıyla onlara boş kâğıtlar dağıtılarak, bu kâğıtlara Türkiye Cumhuriyeti devletinin onlar için ne anlam ifade ettiğini ifade eden bir resim/obje çizimleri istenmiştir. Burada temel amaç, öğrencilerin ilk izlenimlerinin yansıdığı duyguyu tespit etmek olduğundan öğrencilerden sınırlı zaman içinde ve herhangi bir boya vb. malzeme kullanmadan çalışmalarını istenmiştir. Daha sonra çizdikleri resimlerle ilgili kendilerine ne anlatmak istedikleri de sorulmuş ve öğrencilerin çizim ve açıklamalarında ortaya çıkan sonuçlar; *Güzel Türkiye, Yardımsever Türkiye ve Özgür/Güçlü Türkiye* şeklinde üç alt tema olarak tasnif edilmiştir.

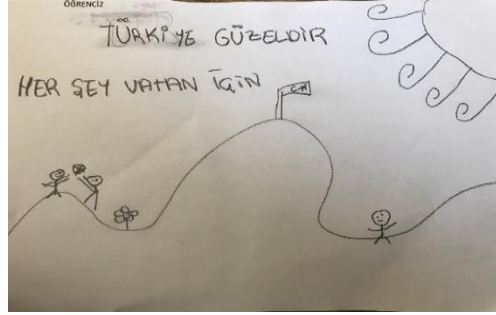
Öğrencilerin çizimlerine bakıldığında yarısının *Güzel Türkiye* alt teması altında toplandıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin çizimlerinde ve çizimlerini açıkladıkları ifadelerinde; çok sevilen (Ö1), beğenilen (Ö2) adil ve güvenli (Ö3, Ö13), huzurlu (Ö6), Türkiye’yi bayrak sembolüyle anlatmak istediklerini belirttikleri görülmektedir. Bu temaya ait öğrenci çizimleri ve görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

Resim 1. Ö1'e Ait Çizim

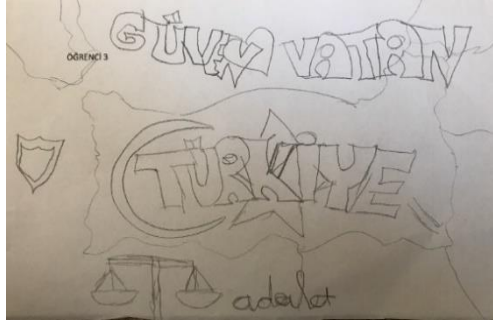
Ö1'in yaptığı çizime ait açıklaması: "(Afganlı) Öğrenci olarak Türkiye'yi çok sevdiğimi anlatmak istedim."

Resim 2. Ö2'ya Ait Çizim

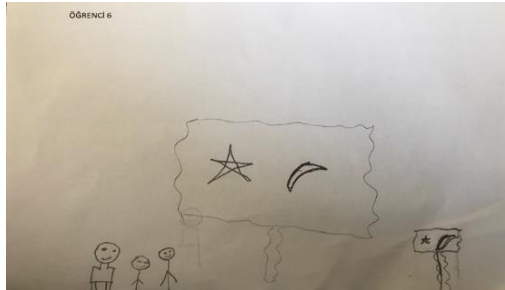
Ö2'nın yaptığı çizime ait açıklaması: "Türkiye'nin havasını suyunu beğendiğimi anlatmak istedim."

Resim 3. Ö3'e Ait Çizim

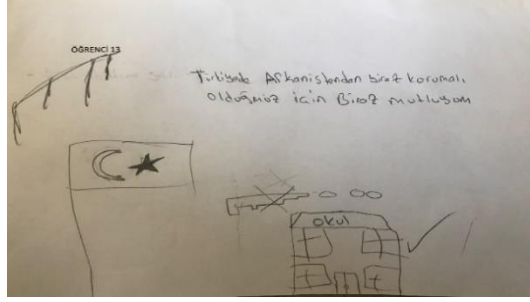
Ö3'ün yaptığı çizime ait açıklaması: "Türkiye'nin ne kadar güzel olduğunu, adaletli, güvenli bir ülke olduğunu anlatmak istedim."

Resim 4. Ö6'ya Ait Çizim

Ö6'nın yaptığı çizime ait açıklaması: "Türkiye'yi savaş olmayan, huzurlu güzel bir ülke olarak anlatmak istedim."

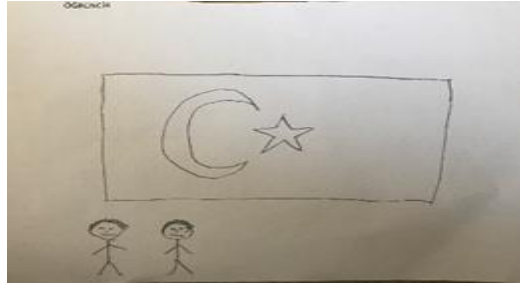
Resim 5. Ö13'e Ait Çizim

Ö13'e yaptığı çizime ait açıklaması: "Türkiye'nin güvenli olduğunu anlatmak istedim."

Güzel Türkiye alt temasının yanı sıra beş öğrencinin çizimi de Yardımsever Türkiye alt teması altında toplanmıştır. Bu temaya giren öğrencilerin çizimlerinde ve çizimlerini açıkladıkları ifadelerinde Türk insanının yardımseverliği (Ö4, Ö8, Ö10, Ö11, Ö15) anlattıkları insan figürleri ön plana çıkmaktadır. Bu temaya ait öğrenci çizimleri ve görüşleri aşağıdaki gibidir:

Resim 6. Ö4'e Ait Çizim

Ö4'nın yaptığı çizime ait açıklaması: "Arkadaşların birbirini sevdiği bir ülke olarak (Türkiye'yi) anlattım."

Resim 7. Ö8'e Ait Çizim

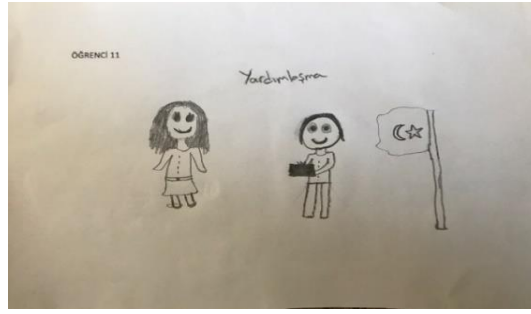
Ö8'in yaptığı çizime ait açıklaması: "Türk insanının yardımseverliğini anlatmak istedim." diye cevap verdi.

Resim 8. Ö10'a Ait Çizim

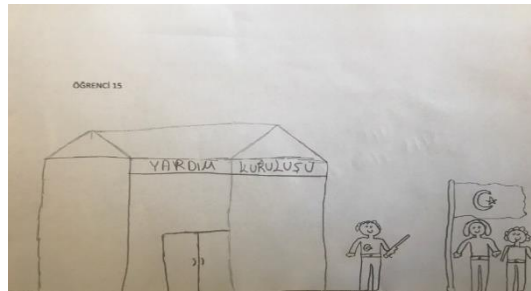
Ö10'un yaptığı çizime ait açıklaması: "Türk halkının yardımsever olduğunu anlatmak istedim. İyi ki varlar."

Resim 9. Ö11'a Ait Çizim

Ö11'in yaptığı çizime ait açıklaması: Türkiye`deki yardımlaşmayı anlatmak istedim.

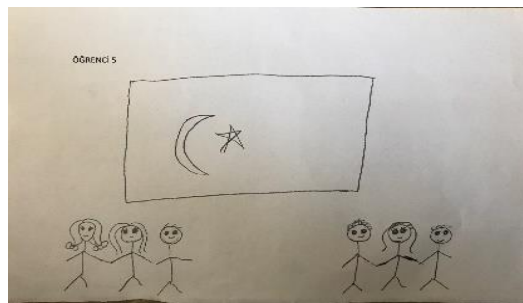
Resim 10. Ö15'e Ait Çizim

Ö15'in yaptığı çizime ait açıklaması: Yardım kuruluşu çizdim. Sadece kendi vatandaşlarını değil, diğer (yardıma muhtaç) insanları `da Türkiye`nin düşünmesini ifade etmek istedim.

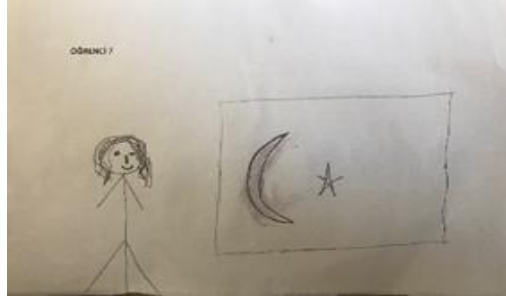
Güzel ve Yardımsever Türkiye `den sonra öğrenci çizimlerinin odaklandığı bir diğer tema da Özgür/Güçlü Türkiye`dir. Toplam altı öğrencinin çizimi bu tema altında toplanmaktadır. Öğrenciler, çizimlerinde vatan için savaşacaklarını (Ö5), özgürlük ülkesi Türkiye`ye (Ö7), Türk insanının devletine sahip çıktığını (Ö9), özgür Türkiye`nin diğer kardeş devletlerle olan ilişkisini (Ö12), Türk milletinin vatanlarını (Ö14) ve birbirlerini (Ö16) sevdiklerini, yansıtmaya çalışmışlardır. Bu temaya ait öğrenci çizimleri ve görüşleri aşağıdaki gibidir:

Resim 11. Ö5'e Ait Çizim

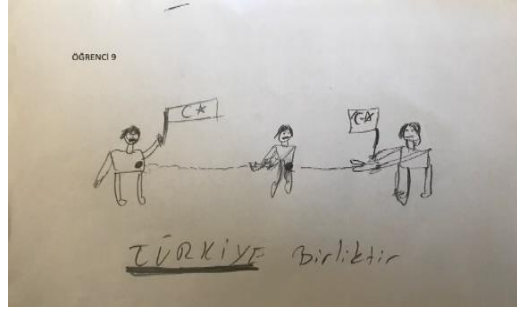
Ö5'nin yaptığı çizime ait açıklaması: "Türkiye`de savaş çıkarsa Türk Vatandaşı gibi savacağımızı anlatmak istedim."

Resim 12. Ö7'ye Ait Çizim

Ö7'nin yaptığı çizime ait açıklaması: "Cumhuriyet özgürlük ülkesi olarak anlatmak istedim."

Resim 13. Ö9'a Ait Çizim

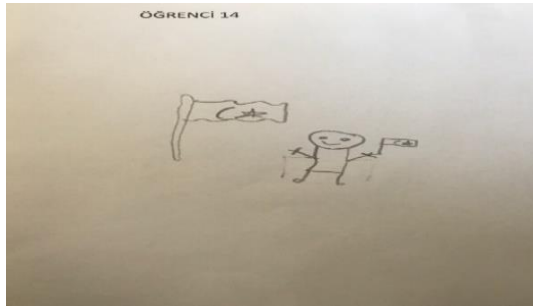
Ö9'un yaptığı çizime ait açıklaması: "Türkiye'de kardeşliği, insanların devletlerine sahip çıktıklarını anlatmak istedim." (Türk askerinin vatandaşa ateş açan teröristi vurmasını çizmiş.)

Resim 14. Ö12'ye Ait Çizim

Ö12'nin yaptığı çizime ait açıklaması: "Özgürlüğün sembolü olarak güvercin çizdim. Türkiye ve Afganistan kardeşliğini iki ülke bayraklarının el sıkışması şeklinde çizdim. Tıpkı Türkiye-Azerbaycan kardeşliği gibi."

Resim 15. Ö14'e Ait Çizim

Ö14'ün yaptığı çizime ait açıklaması: "Türk halkının Vatanlarını sevdiğini anlatmak istedim."

Resim 16. Ö16'ya Ait Çizim

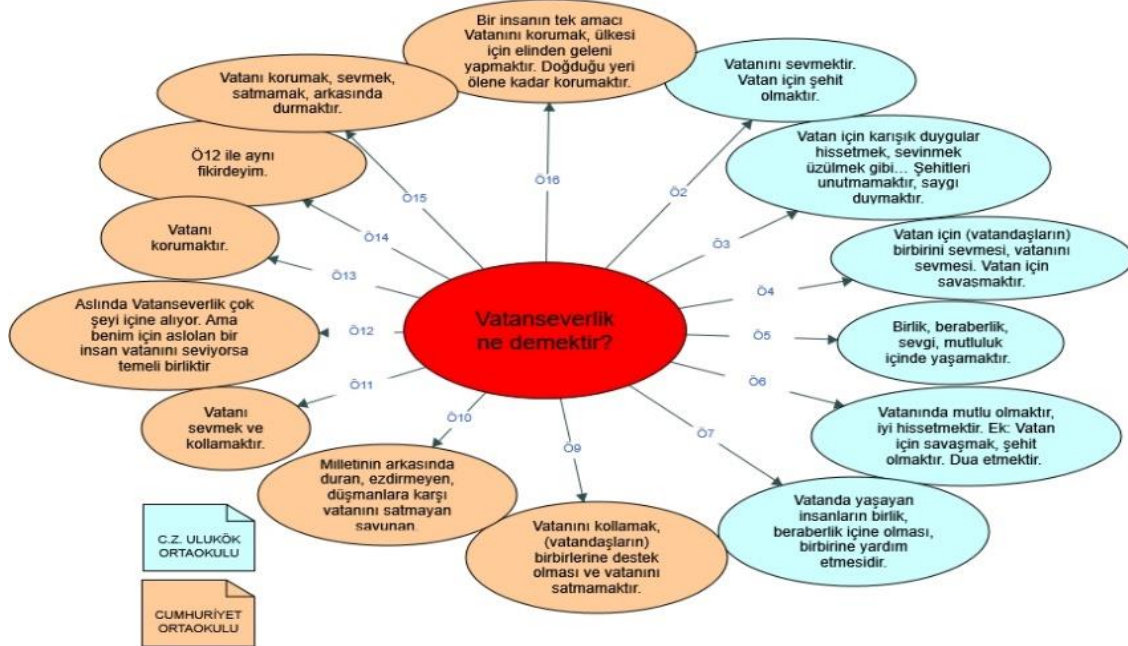
Ö16'nın yaptığı çizime ait açıklaması: "Türkiye`de kardeşliğin güçlü olduğunu ve hayallerin gerçekleştirilebileceği bir ülke olarak çizdim."

4.6.5. Öğrencilerin İstiklal Marşı hususundaki Görüşleri

Öğrencilere İstiklal marşını bilip bilmedikleri sorulmuş, biliyorlarsa ezbere okumaları istenmiş öğrencilerin bir kısmı (Ö1, Ö6, Ö6, Ö7, Ö8, Ö13, Ö14) az bildiklerini, 1-2 kıtasını okuyabileceklerini belirtmişlerdir. Bir öğrenci (Ö6) altı kıtasını okuyabileceğini söylemiş, diğerleri ise (Ö2, Ö3, Ö4, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16) tamamını okuyabileceklerini ifade ettikleri görülmüştür. Ayrıca iki öğrenci (Ö10, Ö12), Atatürk`ün Gençliğe Hitabesini de bildiklerini, okuyabileceklerini belirtmişlerdir. Bu ifadelere göre Öğrencilerin çoğunlukla Türk milletinin millî değerlerinden olan istiklâl marşını ve ulusal söylemlerini benimsedikleri söylenebilir.

4.6.6. Öğrencilerin Tariflerinde Vatanseverlik Değeri

Araştırmada öğrencilerden ilk olarak vatanseverliği tarif etmeleri istenmiştir. Öğrencilerin yaptıkları tarifler incelendiğinde tüm görüşlerin *Vatan uğruna şehit olmak, Vatan için birlik olmak/kollamak ve dua etmek* şeklinde üç alt temada toplanmıştır. Her bir öğrencinin yaptığı tarif, Şekil 2'de ayrıntılı olarak gösterilmektedir.

Şekil 1. Afgan Öğrencilerinin Vatanseverlik Tarifleri

Vatan uğruna şehit olmak, alt temasına ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde Ö2; “Vatanını sevmektir. Vatan için şehit olmaktır.” diyerek vatani sevmeyi uğruna ölmek şehit olmakla kutsallaştırarak ifade ederken öğrencilerin bir kısmı cevaplarında ya da bir bölümünde şehitleri unutmamak (Ö3), vatan uğruna savaşmak (Ö4, Ö5, Ö6) şeklinde açıkladıkları görülmüştür.

Vatan için birlik olmak/kollamak alt temasına ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde Ö4; “Vatan için (vatandaşların) birbirini sevmesi, vatanını sevmesidir.” diyerek vatanseverliğin farklı bir boyutu olan vatandaşların birbirini sevmesine vurgu yaparken Ö5 ise “Birlik, beraberlik, sevgi, mutluluk içinde yaşamaktır.” diyerek vatan için birlik olup beraberce huzur içinde yaşamayı vatanseverlik olarak değerlendirmiş bazı öğrenciler de (Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö15) benzer ifadelerle arkadaşlarını desteklemişlerdir. Bununla birlikte Ö12; “Aslında Vatanseverlik çok şeyi içine alıyor. Ama benim için asıl olan bir insan vatanını seviyorsa temeli birliktir, Şahsen bizim Afganistan’ı bırakıp buraya gelmemizi üzülerken hatırlıyorum. Ne kadar savaş olursa olsun bir insan ülkesinde kalmayı tercih etmeli, Türkiye buna örnek, darbe dahi oldu, 15 Temmuz darbesi, insanlar birlik oldular, kaçmadılar, biz de (Afgan halkı) bunu yapabiliydik ama Afganistan’da çoğu insan bu birliğin farkında değil, ben bu birliği Afganistan’da kurmak isterim, keşke Mustafa Kemal Atatürk gibi biri çıksa ve bunu kim dost kim düşman gösterse, o zaman tüm Müslüman ülkeler için konuşuyorum hikayeler mutlu sonla bitebilir. Araştırmacı Bunu Türkiye yaptı mı? deyince kesinlikle yaptı, Ama Afganistan’da bu yok.” diyerek vatanseverliğin birçok boyutu olduğunu, ama asıl olanın gerektiğinde birlik beraberlik içinde, beka sorunu olduğunda vatandaşların bir arada olması gerektiğini ifade ederken Türkiye’de yakın zamanda yaşanan 15 Temmuz darbe girişimi hadiselerinde Türk vatandaşlarının bir araya gelmesini takdir ederek açıklamış Afganistan’da yaşananların bu eksiklikten kaynaklandığını beyan etmiştir. Bu noktada öğrencinin bu iki ülke arasındaki bu kıyası ve tespitleri dikkat çekicidir. Ayrıca Ö9 hemen ardından söz alarak “Orada (Afganistan) güvenme yok.” diyerek arkadaşını desteklemiş, aynı şekilde Ö12’de “Türkiye’deki gibi vatanımı korumak benim de hayalim.” diyerek bu hususta desteğini ve duygusunu ifade etmiştir. Bu tema ile ilgili son olarak Ö16 söz alarak “Bir insanın tek amacı Vatanını korumak, ülkesi için elinden geleni yapmaktır. Doğduğu yeri ölene kadar korumaktır. Bizim buraya gelme amacımız isteyerek değildi, zorunlu geldik ama ülkemizi hiçbir zaman unuttuğumuzu düşünmüyorum. O sevgi (Vatan sevgisi) içimizde var.” diyerek Afganistan’a vatan olarak duyduğu özlemi dile getirmiş vatanseverliği vatan için gereken her şeyi yapmak olarak ifade etmiştir.

Araştırmacı tarafından “Türkiye bir vatan mı sizin için?” diye sorulunca; Ö9 ve Ö11, “Tabii.” dediler, diğer öğrenciler ise (Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14 Ö15, Ö16) sözsüz ileti olarak baş hareketiyle tasdik ettiler. Ö10 söz alarak “Ömrümün çoğu burada geçti, dolayısıyla burası 2. vatanımız.” dedi. Ö11’de “Bende aynı fikirdeyim.” diyerek arkadaşını destekledi. Benzer şekilde Ö12 gülümseyerek “Evet, Türkiye bir vatan, sadece bizim için değil tüm dünya bunu bilmeli, keşke diğer ülkeler bunu görebilse.” dedi. Diğer öğrencilerde (Ö8, Ö11, Ö14) “Bence de.” diyerek desteklerini ifade ettiler. Ayrıca Ö16 “Kardeş ülke de denilebilir.” diyerek Anavatan Afganistan olarak kabul ettiğini Türkiye’yi ise kardeş vatan olarak değer atfettiğini söylemleriyle ortaya koyduğu söylenebilir.

Vatan için dua etmek, alt temasına ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde Ö6 “cevabının bir kısmında “Dua etmektir.” diyerek vatanseverliğe manevi bir boyut kazandırmış, diğer öğrencilerde (Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö8) başları ile tasdik ederek arkadaşlarının bu söylemine katıldıklarını ifade etmişlerdir.

5.TARTIŞMA VE SONUÇ

Vatanseverlik, aynı bayrak altında ve aynı kara parçasının üstünde yaşayanları bir arada tutan, aynı zamanda iç ve dış konjonktürün gölgesinde şekillenen önemli bir kimliktir. Ortaokulda okuyan Afgan uyruklu mülteci öğrencilerin vatanseverlik değerine bakışlarını ele alan bu araştırma, göç sürecinde yaşadıkları ve Türkiye`de deneyimledikleri sosyal hayatın ve özellikle eğitim çağındaki çocukların içinde buldukları örgün eğitim sürecinin üzerlerinde bıraktığı etkileri açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Afgan uyruklu öğrencilerin Türkiye`de kalma süreleri incelendiğinde çoğunluğun 6 yıl ve üzerinde ikamet ettikleri görülmektedir. Bu süre topluma entegre olma, dil öğrenme ve kendilerine yöneltilen sorulara cevap vermeleri için yeterli bir zaman aralığıdır. Ancak öğrenci ifadelerinde yer bulduğu şekliyle Türk vatandaşlarının onlara sıcak davranması, gerektiğinde yardım etmeleri, onları dışlamayıp kabullenmeleri, bu bağlamda Afganlı öğrencilerin de Türkiye`yi ve Türk vatandaşlarını sevmelerinin de öğrencilerin oryantasyon sürecine olumlu etkisi göz ardı edilmemelidir. Nitekim göç sürecinde bazı öğrencilerin ifade ettikleri gibi İran`da sıkıntı yaşamaları ve orada ikamet etmeyip Türkiye`ye gelmeleri bu savımızı desteklemektedir.

Öğrencilerin Türkiye`ye göç etme sebeplerinin başında Afganistan`daki savaş olduğu, bunun yanında iyi eğitim alma isteğinin de etkili olduğu görülmektedir. Ayrıca iki öğrencinin dile getirdiği Afganistan`da eğitim imkanlarından faydalanma da kız öğrencilere yönelik cinsiyet eşitsizliğinin etkili olduğu, bazı ailelerin İran`da kalmayıp Türkiye`ye göç etme sebeplerinden birinin eğitim hizmetlerinin sunumunda kızlara negatif ayrımcılık yapılmasının olduğu görülmektedir. Bu durumun Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Norveç Mülteci Konseyi tarafından ortaklaşa düzenlenen rapora da yansımıştır. Raporda, Afgan mültecilerin hem kendi ülkelerinde hem de iltica ederek kamplarda yaşamlarını sürdürdükleri Pakistan ve Afganistan`da sıkı sosyo- kültürel kurallar, fakirlik ve özellikle Afganistan`da Taliban`ın etkisiyle kız çocuklarına uygulanan negatif ayrımcılığın ve kalitesiz eğitim şartlarının yarattığı olumsuzluklar ortaya konulmuştur (Jenner, 2015:4). Araştırma bulguları Boyraz (2015) ve Şahin vd.`nin (2018) bulgularıyla uyumludur. Suriyelilerin göç nedenlerinin başında ülkelerindeki savaş sebebiyle maruz kaldıkları can güvenliği ve eğitim sorunudur.

Öğrenciler Türkiye`de yaşamaktan dolayı kendilerini mutlu, huzurlu ve güven içinde hissetmektedirler. Çünkü göç nedenleri arasında saydıkları Türkiye`de savaş olmaması, huzur içinde yaşamaları, okula gitmeleri ifade edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin eğitim gördükleri okullarda gördükleri muamele, sınıf arkadaşlarıyla ilişkileri Türk toplumunun onları dışlamaması, Türkiye Cumhuriyeti`nin mazlum halklara karşı gösterdiği kadirşinas tavrı ve Türk toplumunun engin hoşgörüsüyle açıklanabilir. Bunun yanında Afgan`lı mülteciler ile Türk toplumu arasındaki toplumsal değerler, kültürel ve dinî yakınlığın da etkisi göz ardı edilmemelidir. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı ikinci sınıf hayat bilgisi kitaplarında yer alan "Farklı Kültürler" başlığı altında Türkiye`ye göç eden insanlara karşı saygılı ve hoşgörülü olunması hususundaki kazanımların da etkisini yadsımamak gerekir (Ulusoy, t.y.: 175-176) Yine Palaz vd. (2019) `nin yaptıkları "Ortaokul Öğrencilerinin Mülteci Öğrencilere Yönelik Düşüncelerinin ve Tutumlarının Belirlenmesi" adlı araştırmada; yerli öğrencilerin büyük bir bölümünün mültecilerin Türkiye'ye gelmesini olumlu karşıladıkları, bazı öğrencilerin ise mültecilerin Türkiye'de bulunmasından memnun hoşnut olmadıkları sonucuna ulaşımlardır. Bu sonuç, araştırma sonuçlarını büyük oranda destekler niteliktedir. Ayrıca Tosun ve arkadaşlarının (2018), "...yabancı uyruklu öğrencilerden Müslüman olanların, Eskişehir`de dini yönden yabancılık çekmedikleri...", bulgusuyla ve Şahin vd. (2018) araştırmalarında ulaştıkları bulgularıyla da kısmen uyumludur.

Afganistan`a geri dönme hususunda öğrencilerin çoğu göç etme nedenleri olan savaşın bitmesi ve Türkiye gibi huzurlu, güvenli bir ülke olması kaydıyla geri dönmeyi düşünmektedir. Ancak öz vatanları olan Afganistan`a dönme şartını Türkiye ile özdeşleştirmeleri önemli bir husustur. Bu bağlamda öğrencilerin öz vatanlarıyla olan bağlarının devam ettiğinin de bir göstergesi sayılabilir. Ancak ülkelere dönseler bile Türkiye`ye karşı “dost-kardeş ülke” bağlamında duydukları sevgi ve muhabbetin devam edeceği söylemlerinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin bir kısmının her hâlükârda Türkiye`de kalma istekleri Türkiye`yi öz vatanları olarak kabullenmeye başladıkları, Afganistan ile vatandaşlık bağlamında bağlarının zayıfladığı şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin Türkiye hakkında kafalarında oluşan imajı çizdikleri ve kendi ifadeleriyle açıkladıkları çizimler Güzel Türkiye, Yardımsever Türkiye ve Özgür/Güçlü Türkiye temalarında toplanmıştır. Öğrencilerin çoğunun Türkiye`yi yaşanabilir, emniyetli güzel bir ülke olarak çizmeleri önceki beyanlarıyla da uyumludur. Zira Türkiye`de mutlu olma nedenleri arasında emniyet ve güven içinde huzurlu bir şekilde hayatlarını sürdürmelerinin temel nedenlerden biri olduğunu söylemlerinde ifade etmişlerdir. Bununla birlikte çizimlerinde Türk bayrağını yoğun olarak kullanmaları, ifade edecekleri temayı bayrak imgesiyle resmetmeleri, Türkiye`ye ve Türk milletinin değerlerine duydukları saygı ve güvenle açıklanabilir. Ayrıca bazı öğrencilerin Türk halkının yardımseverliğini çizimlerinde ve çizimlerine ekledikleri cümleciklerle ifade etmesi Türk devleti ve milletinin gösterdikleri misafirperverliğin öğrencilerin gönlünde ve zihinde yer bulduğunun açık bir kanıtıdır.

Öğrencilerin bazılarının çizimlerinde Türk ve Afganistan bayraklarının yan yana çizilmesi, iki ülkeyi kardeş ülke olarak görmeleri Türkiye devletine ve milletine duydukları minnet duygusunun ete kemiğe bürünmüş halidir. Ayrıca kendi vatanlarından sonra Türkiye`yi (savaş bittiğinde Afganistan`a geri dönmeyi düşünen öğrenciler de aynı durum söz konusudur.) öğrenci ifadelerine yansıdığı şekliyle “ikinci vatan” olarak gördüklerinin kanıtıdır.

Öğrencilerin istiklal marşının bilinmesi konusunda bir kısmının iyi bildiği hatta Atatürk`ün Gençliğe hitabesini bile okuyabildikleri Türk milli değerlerini benimsedikleri, kendilerini milletin bir parçası olarak görmeye başladıkları şeklinde yorumlanabilir. Bir kısmının ise yeteri kadar bilgi sahibi olmadıkları, sadece törenlerde okunan İstiklal Marşının iki kıtasını bildikleri görülmüştür. Yine sayısı az olsa da 5- 7 yıldır ikamet eden öğrencilerin bir kısmının da istiklal marşını tam olarak bilmedikleri görülmüştür.

Öğrencilerin vatanseverlik tarifleri içinde en çok vatan uğruna savaşmak ve ölmek vurgusu dikkat çekmektedir. Bu bakımdan öğrencilerin kendi değer sıralamalarında vatanseverlik değerini üst noktada konumlandıkları düşünülebilir. Araştırmanın bu sonuçları, Özensel (2007) Gömleksiz ve Cüro (2011) ve Elban (2015)`ın öğrencilerin vatanseverlik değerine karşı olumlu tutum düzeylerinin yüksek olduğu bulgusuyla uyusmaktadır. Öğrencilerin tariflerinde vatan için ölmenin yanında, bilimsel, dinsel, toplumsal ve bireysel yarar üretmeyi de vatanseverliğin bir parçası olarak görmeleri önemlidir.

Sonuç olarak Afganlı mülteci öğrencilerin öz vatanlarına olan sevgilerinin devam ettiği, zorunlu olarak Türkiye`ye göç ettikleri, Türkiye`de sahip oldukları yardım vb. imkânlar ve Türk vatandaşlarının kadirşinas misafirperverliği sebebiyle mutlu oldukları, minnet duygusu içinde oldukları, Türkiye`ye ve Türk halkına karşı ziyadesiyle pozitif duygular besledikleri, Türkiye`yi bir kısmının ana vatan, bir kısmının ise ikinci vatan olarak benimsemeye başladıkları araştırma sonucunda ulaşılan önemli bulgularındandır.

REFERENCES/KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL, Y. (2016) Bir Toplumsal Değişim Katalizörü Olarak Göç Olgusu, Berkehan Kıran (Ed.), Toplumsal Değişim Sempozyumu içinde (ss.483-492).
- AKINCI, B., Nergiz, A., ve Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Değerlendirme Göç ve Toplumsal Kabul. Göç Araştırmaları Dergisi, 1(2), 58-83.
- BALCI, M. (2014). *Değerleri Yaşatmak ve Değerler Sözlüğü* (1. Baskı). İstanbul: Ensar Neşriyat.
- BATES, C. D. (2002) Environmental Refuugee? Classifying Human Migration Caused By Environmental Change. Population and Environment, 23, (5), 465-477.
- BERG B.L. ve Lune H. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Çev. Ed. H. Aydın). Konya: Eğitim Yayınevi.
- BLACK, R. (2014) Refugees, Environment and Development. Newyork: Routlage
- BOLAY, S.H. (2013). Aşkın Değerler Buhranı, R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Ş. Arslan, M. Zengin (Ed.), *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu* içinde (ss.55-70). İstanbul: Dem Yayınları.
- BOYRAZ, Z. (2015). Türkiye’de göçmen sorununa örnek Suriyeli mülteciler. Journal Of World Turks. 7(2),35-58.
- BÖRÜ, N. BOYACI, A. (2016). Göçmen Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Ortamlarında Karşılaştıkları Sorunlar: Eskişehir İli Örneği, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic .11(14), 123-158
- CRİCK, E.R. (2012). Farklı Kavramlar Mı, Madalyonun İki Değişik Yüzü mü? *Değerler Eğitimi Uluslararası Konferansı* içinde (ss.196-202). Damla Yayınevi
- CRESWELL, J.W. (2013). Nitel araştırma yöntemleri. (M. Bütün & S.B. Demir, Çev. Edit.), Ankara: Siyasal Kitabevi.
- ELBAN, M. (2015) “Ortaöğretim Öğrencilerinin Vatansızlık Tutumları: Ankara İli Kazan İlçesi Örneği”. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 35, 451-462.
- ERGEN, G. (2006). Eleştirel-Bilinçli Sevgi Eğitimi. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8(12), 144-152.
- GLESNE, C. (2013). *Nitel Araştırmaya Giriş*. (Çev. Ed. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- GÖMLEKSİZ, M. N., CÜRO, E. (2011). Sosyal Bilgiler dersinde yer alan değerlere ilişkin öğrenci tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 8(1), 95-134.
- GÖKSU, M.Z. ve KAYALAR, F. (2018). Afganistan Uyraklı İlkokul Öğrencilerinin Gözüyle Vatansızlık. Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR), 5 (29), 3806-3817
- GÖKSU, M.Z. (2020). Göksu, M. (2020). Afganistan Uyraklı İlkokul Öğrencilerinin Gözüyle Vatansızlık. Değerler Eğitimi Dergisi, 18 (39), 33-63
- GÜNGÖR, E. (1997). *Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak* (2.Baskı). İstanbul: Ötüken Neşriyat.

- HUDDY L.VE KHATİP N. (2010). American Patriotism, National Identity, and Political Involvement, *American Journal of Political Science*, 51(1), 63-77.
- JENNER, C. (2015) Breaking the Cycle: Education And the Future for Afghan Refugees. https://www.unhcr.org/nansen/breaking_the_cycle_report_2015.pdf.
- KANDEMİR, F. (2019). Umut, İyimserlik ve Dindarlık. (1. Baskı) Erzincan: Doğu.
- KAYMAKCAN R. (2012). Gençlerin Dini Değerlere Bakışı Türkiye ve Avrupa karşılaştırması. *Değerler Eğitimi Uluslararası Konferans Bildirileri* (Mayıs 2010) içinde (s.13-30). İstanbul: Damla Yayınevi.
- KİRSSCHENBAUM, H. (1995). 100 Ways To Enhance Values and Morality In School And Youth Settings. USA: Allyn and Bacon.
- MERRİAM, S. B. (2013). Nitel araştırma desen uygulama için bir rehber. (S.Turan, Çev. Edit.), Ankara: Nobel.
- NAZIROĞLU, B. (2013). *Vatandaşlık ve Din Eğitimi*. Açılım Kitap.
- ÖZENSEL, E. (2004). Liseli Kız ve Erkek Öğrencilerin Değer Yargıları ve Türk Toplumunun Temel Toplumsal Kurumlarına Bakış Açılımları, R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Ş. Arslan, M. Zengin (Ed.), *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu* içinde (ss.743-769). İstanbul: Dem Yayınları.
- PALAZ, T., ÇEPNİ, O., & KILCAN, B. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Mülteci Öğrencilere Yönelik Düşüncelerinin ve Tutumlarının Belirlenmesi. *Turkish Studies*, 14(3), 1661-1684.
- PATTON, M.Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (Çev. M. Bütün, S.B. Demir), Ankara: Pegem Akademi.
- ROKEACH, M. (1973). The nature of human values. (4 th ed.). Newyork: The Free Press.
- ŞAHİN, M. BAKAL, S. BALÇIN Ö. (2018). Afgan Mültecilerin Türk Kültürüne Uyum Süreçlerine İlişkin Görüşleri. 4. Uluslararası Çağdaş Eğitim Araştırmaları Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı. Eğitim, Gençlik ve Gelecek (2018) içinde (s. 778-787) Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yayınları.
- T.D.K.2019, www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.59fb3ddf6face4.19674211.
- T.D.K.2020, Türkçe Sözlük. Geliş tarihi 20 Mart 2020, gönderen https://www.google.com/search?safe=strict&sxsrf=ALeKk0391vvHt2l7i2Vb17QsSOTOD7ro1Q%3A1584709587770&source=hp&ei=0790XrbclMqDk74P2OfyAg&q=tdk+g%C3%B6%C3%A7+maddesi&oq=tdk+g%C3%B6%C3%A7+maddesi&gs_l=psyab.3..33i160l2.1037127.1041453..1041659...1.0..0.307.3103.0j3j10j1.....0....1..gswiz.....0i131j0j0i22i30.zz9dDVY663Y&ved=0ahUKEwj2kbKgj6noAhXKwcQBHdj3B4kQ4dUDCAY&uact=5
- TOSUN, A., YORULMAZ A., TEKİN İ., YILDIZ K. (2018). Mülteci Öğrencilerin Eğitim Sorunları, Eğitim ve Din Eğitiminden Beklentileri: Eskişehir Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2018, 19(1), 107-133.
- ULUÇEVİK, T. (2013, Nisan 3). Ne Mutlu Türküm Diyene. 03 Nisan 2013. <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/ne-mutlu-turkum-diyene-413322>
- ULUSOY, Y. (T.Y.). İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitabı 2. Sınıf, Ankara: Beşgen Yayıncılık

YAZICI, M. (2013). Toplumsal Değişim ve Sosyal Değerler. *Turkish Studies*, 8, 1489-1501.

YILDIRIM, A. VE ŞİMŞEK, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ZABUNOĞLU, H. G. (2018). Günümüzde Ulus Devlet. *Eskişehir üniversitesi hukuk fakültesi dergisi*, XIII (1), 535-559.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Value is described as useful, expressive, wise and necessary behaviours and attitudes (Balci, 2014). Values are the basic policies that guide behaviours (Crick, 2012). It is a powerful belief system that puts an end to personal and socially preferred behavior or creates a special mood (Rokeach, 1973: 5). Behaviors are shaped by values. The person develops his/her behavior according to the values he/she has (Kaymakcan, 2012: 13).

Immigration itself and the effects of globalization on the world labour market have become a major emotional political issue. Some immigrants have to flee their country because of civil war, crop failure, job shortages, natural disasters whereas others decide to leave due to low quality of life or education and health system along with difficult living conditions. This prevalence of various problems is influenced by the nature of immigration amongst those who have to flee their country to find themselves new lands to settle in and start building a new life.

Whether migration is voluntary or compulsory, it should be considered not only a physical and geographical displacement, but a phenomenon that encompasses the whole life and reconstructs human-space relations for the immigrant and immigrant communities (Adıgüzel 2016: 483). Refugees problem is also reflected in the report on "Breaking the Chain and the Future and Education for Afghan Refugees" organized by Jenner (2015: 3-6) for the United Nations High Commissioner for Refugees and the Norwegian Refugee Council: After the fall of the Taliban regime in 2001, there has been a substantial increase in education, but still it is stated that 3,500.000 children are unable to go to school and there are still obstacles - especially for girls - cultural pressures, poor quality education opportunities, etc. in the report, children in Iran and Pakistan, where Afghan refugees mostly flee, face serious difficulties even if they are admitted to local schools.

The aim of this study is to investigate the patriotic understanding of Afghan refugee teenager residing in Erzincan city that are given the opportunity to access secondary school and to discover their perception of patriotism towards their homeland and their host country.

Materials and Methods

Research Design

In the studies which aim to determine the patriotic consciousness of Afghan refugee secondary school students, and to identify their national identification and national consciousness towards Turkey. The research is a case study from qualitative research methods and a focus

group interview method which is considered as one of the qualitative research methods was used.

Study Group

The population of the study consists of Afghan refugee students studying at Cahit Ziya Ulukök Secondary School and Cumhuriyet Secondary School in Erzincan province during the 2018-2019 academic year. The study group consists of 16 students in total selected among these students with a purposeful sampling strategy.

Data Collection Materials

As a data collection material, semi-structured interview form consisting of six open-ended questions was used by the researchers. In addition, in order to express the views of the participant students in different ways, they were asked to paint the visual embodiment of patriotism on the papers given to them during the interview; these documents were collected after the interview to be used in the research.

Data Collection Procedure

The data were collected from the focus group interviews via camera recordings by the researcher in both schools. The participants were informed about the aim of the research and the general rules of the focus group interview before the application. In this context, it was emphasized that the data would be obtained on a voluntary basis, evaluated by names, the images would not be published in any way and they would not be shared with third parties, the answers given by the participants would not be evaluated as true or false, and the participants were asked to reply to the questions sincerely and voluntarily. After the interviews were completed, a copy of camera records for transcription and analysis were kept in substitution.

Data Analysis

The data obtained by transcribing the camera recordings were analysed using the qualitative method research program NVIVO (Version of 11 Plus). Descriptive analysis method was used in the analysis of interviews. As a necessity of this method, the data are summarized and interpreted according to the predetermined themes (Yıldırım and Şimşek, 2013). In order to increase the quality of the report, descriptive findings and analyses were tried to be presented in a brief and concise way (Patton, 2014).

Validity and Reliability

Necessary measures have been taken to ensure validity in the research. In this context, in the preparation of the questions in the semi-structured interview form which is used as data collection tool, it was sent to a total of seven educational research experts, then necessary corrections were made in the light of the feedback. During the preparation, the interview form and the list of questions were tried to be open-ended, without orientation and with the simplicity to be understood by the participants. Under the expert opinions, the interview form and the list of questions were tested with five students selected from the schools to be studied. Results were discussed and final form was given after necessary corrections.

Findings

Length of Residence in Turkey

The first research question directed to the primary students was: `How many years have you been residing in Turkey?` We found out that most of the students had been living in Turkey for 6 years and more.

The Reason for Afghan Students' Happiness in Turkey

Secondly, the students were asked "Why did you immigrate to Turkey?" The apparent reason for their displacement was to feel confident in Turkey. Then the second reason was stated that Turkey is an amazing country and its citizens are good persons too. In addition, they affirmed that the discriminatory attitudes of both the community members and the government officials in Afghanistan has played a crucial role in their decision to leave their country.

Students' Views on Returning to Afghanistan

Most of the students (11 out of 16 students) stated that they wanted to return to their country in the case that if the war was over and their country became a peaceful country like Turkey.

Patriotism in Students' Drawings

In this part to identify the emotion that reflects the first impressions of the students, they were asked to draw it in limited time and without using paint materials and to explain what they draw. The students' drawings and explanations include three sub-themes as Beautiful Turkey, Helpful Turkish Citizens, and Free and Strong Turkey. The half of students' drawings fell into the theme of Beautiful Turkey. In the drawings and expressions where the students explain their drawings; much loved (S1), desirable (S2) fair and safe (S3, S13), peaceful (S6) Turkey, especially they said they wanted to tell this through the Turkish flag as a symbol.

The students' Opinion on the Turkish National Anthem

The students were asked if they knew the lyrics of Turkish national anthem by heart and if they could recite the lyrics. While 7 out of the students said that they could recite one or two out of ten stanzas, others said that they could recite full of them. In addition, two students (S10, S12) stated that they also knew Atatürk's Address to the Youth and could recite it. It was seen that the students adopted the national anthem and national discourse of the Turkish nation, which is considered as one of the national values of Turkey.

Value of Patriotism in the Description of the Students

The students` definition of patriotism, to be a martyr for the motherland (S2, S3, S4, S5, S6), to united for the homeland. (12 out of 16 students) to pray for homeland (S6, S2, S3, S4, S5, S8) are grouped into three sub-themes as well. In addition, an extremely interesting finding was a student (S12) emphasized to Ataturk, the founder of the Turkish Republic, and in the events of the July 15th coup attempt that role of Turkish citizens defending their homeland and declared that what happened in Afghanistan was due to this deficiencies. At this point, this comparison and determinations of the student between these two countries are striking.

Result

As a consequence, Afghan refugee students continue to show loyalty to their homeland, and they were forced to leave their country. They have positive feelings about Turkey and also Turkish citizens. They are happy and of gratitude to the Turkish people because of their good hospitality. Afghan students in question have begun to embrace Turkey as their homeland and some of them have begun to see it as a second home.

SONNOTLAR

¹ Bk: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası`nın 66. Maddesi.

² Bk: www.goc.gov.tr

³ Bk: www.bbc.com

⁴ Erzincan Göç idaresi İl Müdürlüğünden alınan resmi yazı ile Erzincan`da ikamet eden Afgan Mülteci Sayısı talep edilmiş, ancak gizli bilgi olması sebebiyle talebimiz reddedilmiştir. Ancak alınan sözlü bilgiler yapılan araştırmalar sonucunda Erzincan`da yaşayan Afgan mültecilerin sayısının 2000 kişi civarında olduğu düşünülmektedir.